

تعریف رشته :

رشته فوریت های پزشکی پیش بیمارستانی به عنوان یکی از رشته های علوم پزشکی است و محدوده وظایف فارغ التحصیلان این رشته ارائه خدمات درمانی به طور مستقل در مواجهه با بیماران اورژانسی و مصدومین ناشی از تصادفات ، حوادث و بلایا پیش از رسیدن به مراکز درمانی بیمارستانی مطابق با دستورالعمل های مربوطه میباشد . همچنین این افراد به عنوان بازوی فعال عملیاتی در تمامی بحران ها و حوادث غیر مترقبه آمادگی و توانایی امداد و کمک رسانی به مصدومین را دارند . دانش آموختگان این رشته ضمن مدیریت صحنه حادثه و حفظ سلامت فردی خود و سایر افراد حاضر در صحنه حوادث در تمامی شهر ها و جاده ها ، با استفاده از آمبولانس های زمینی و هوایی و دریایی و ریلی به کمک بیماران و مصدومین اورژانس شتافته و همیشه و در همه حال آماده خدمت رسانی هستند . همچنین با مدیریت حوادث و بلایا و امداد رسانی در بحران های طبیعی و انسان ساز سطح سلامت جامعه را ارتقا می بخشند.

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران :

امداد رسانی به نیازمندان در شرایط بحرانی ناشی از بلایا و حوادث مختلف در فطرت و نهاد تمامی انسانها وجود دارد و لزوم وجود موسسات امداد رسانی در چنین شرایطی از ضروریات عملکردی در هر جامعه ای می باشد . رشته فوریت های پزشکی به عنوان یک تخصص حرفه ای از دهه ۱۹۶۰

میلادی در آمریکا پایه گذاری شده و پس از نیم قرن اصلاحات ؛ پیشرفت های بسیار مطلوبی در زمینه های مختلف در این رشته صورت گرفته است . در ایران نیز در سال ۱۳۵۳ بدنبال فرو ریختن سقف فرودگاه مهرآباد و برجای گذاشتن خسارات جانی و مالی ، دولت وقت تصمیم به تاسیس "اورژانس پیش بیمارستانی " گرفت و در همان سال تربیت نیروی های مورد نیاز تحت نظر کارشناسان خارجی طی دوره ۶ ماهه صورت گرفت در سال ۱۳۵۴ مرکز اورژانس تهران با ۷ پایگاه راه اندازی گردید و متعاقب آن مرکز اطلاعات اورژانس در شهرستانها نیز تشکیل شد . مراکز اورژانس ۱۱۵ تا سال ۱۳۷۶ متأسفانه هیچ روند تکاملی نداشته و در این سال دولت طرح ساماندهی اورژانس ها را از اولویت های برنامه وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی اعلام نمود و در همین راستا با همکاری متخصصین مختلف مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس رشته فوریت های پزشکی تدوین و در هشتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۷۹/۰۴/۱۱ به تصویب رسید . از سال ۱۳۸۱ با جذب دانشجو به صورت نیمه متمرکز در مقطع کاردانی در تعداد محدودی از دانشگاهها ، تربیت نیروی متخصص در این رشته وارد مرحله جدیدی گردید ، از سال ۱۳۸۵ با توجه به نیاز مبرم به خدمات دانش آموختگان ، این رشته در ۳۰ دانشگاه علوم پزشکی کشور راه اندازی و تربیت دانشجو در آنها در حال اجرا است.

شایان ذکر است ضرورت تدوین رشته کارشناسی پیوسته رشته فوریت های پزشکی در شصت و هفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی کشور مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۰۱ به تصویب رسید .

فلسفه (ارزش ها و باور ها)

در تدوین این برنامه ارزش های زیر مد نظر است :

۱. به مصداق آیه ۳۲ سوره مبارکه مائده (و من احياها فکانما احيا الناس جميعا) نجات جان یک انسان همانند نجات جان بشریت است به همین جهت تلاش در جهت حفظ حیات و نجات جان انسانها یک وظیفه شرعی ، اخلاقی و اجتماعی محسوب می گردد .
۲. انسان خلیفه و جانشین خداوند در زمین است . او دارای جسم ، روح ، هوش و اختیار است و می تواند در تصمیم گیری های مربوط به تامین نیاز های سلامتی خود مشارکت نماید لذا حق حیات ، سلامت و تصمیم گیری برای او محفوظ است .
۳. رشد و تعالی انسان در گرو سلامت جسم و روح انسان است .
۴. تأکید بر ارزشهای اخلاقی ، معنوی ، حرفه ای و قانونی یکی از اجزاء ضروری آموزش رشته فوریت های پزشکی به شمار می رود .
۵. حفظ کرامت انسانی در ارائه خدمت یکی از ارکان ارزشی رشته فوریت های پزشکی خواهد بود.
۶. تلاش در جهت روز آمد کردن اطلاعات علمی و مهارت های عملی و ارتقاء مستمر کیفیت آنها سرلوحه کار قرار می گیرد.

۷. با توجه به اینکه کشور ما یکی از ده کشور بلاخیز دنیاست در آموزش دانشجویان ایجاد توانمندی در مقابله با بلایای طبیعی مورد تأکید قرار خواهد گرفت .

۸. پرسنل فوریت‌های پزشکی وظیفه تأمین ، حفظ و ارتقاء سلامت افراد جامعه را بر عهده دارند و این مهم با تکیه بر دانش روز و توجه به نیازهای جامعه و شرایط جغرافیایی و اقلیمی قابل دستیابی است .

۹. فرهنگ و نژاد بیماران در ارائه خدمات بهداشتی و درمانی مد نظر قرار نمی گیرد ، در این راستا ارتباط انسانی مناسب با تمامی گیرندگان خدمت بر قرار می گردد .

۱۰. در آموزش دانشجویان استفاده از استانداردهای روز و منطبق بر نیاز جامعه سرلوحه آموزشی قرار می گیرد .

۱۱. روش آموزش باید متنوع و بر اساس نیازها ، توانایی ها و تجربیات قبلی فراگیران باشد و با مدنظر قرار دادن استانداردهای ملی ، منطقه ای و بین المللی بر اساس تجربیات گذشته نیازهای حال و آینده ارائه می شود .

۱۲. دانش آموختگان این رشته وظیفه حفظ حیات و ارائه خدمات فوریتی تا انتقال بیمار یا مصدوم به مرکز درمانی را عهده دار هستند . به منظور تحقق این هدف آنها همواره سعی خواهند نمود توانمندی های خود را در سطح مطلوب حفظ نمایند .

۱۳. پژوهش یکی از ابزارهای ارتقای علمی این رشته بوده و مبنای تصمیم گیری در تدوین برنامه و ارائه خدمات می باشد

رسالت

تربیت نیرو های آگاه به مسائل علمی روز ، توانمند ، مسئولیت پذیر و حساس به سلامت افراد و جامعه در حیطه فوریت های پزشکی پیش بیمارستانی است که تخصص خود را در زمینه های مراقبتی و اقدامات اورژانسی در اختیار جامعه قرار دهند . خدمات ارائه شده توسط این دانش آموختگان از لحاظ کیفیت در رتبه نخست منطقه و قابل ارائه در سطوح بین الملل است .

دورنما :

در طی ۱۰ سال آینده برنامه آموزشی رشته فوریت های پزشکی همگام با نیاز های روز جامعه خواهد توانست استاندارد های جهانی آموزش فوریت های پزشکی را کسب نماید . این دانش آموختگان با دستیابی به دانش و مهارت مناسب نقش بسزایی در ارائه خدمات مراقبت اورژانس در سطوح پیش بیمارستانی و بیمارستانی خواهند داشت .

اهداف کلی:

هدف کلی آموزش ، تربیت نیروی مجرب ، کارآمد و متعهد است که قادر باشند به عنوان عضوی از تیم سلامت وظیفه خطیر امداد رسانی به آحاد جامعه را در زمان نیاز (از بدو درخواست تا انتقال به مراکز درمانی) به نحو احسن به انجام رسانند.

نقش های دانش آموختگان:

این نقشه‌ها شامل : نقشه‌های مراقبتی ، آموزشی ، بهداشتی و مدیریتی در مرحله پیش بیمارستانی می باشد.

نکته : افراد مستعد نقش پژوهشی را هم می توانند در مرحله پیش بیمارستانی انجام دهند.

وظایف حرفه ای دانش آموختگان:

۱. ارزیابی اولیه و سریع بیمار
۲. ارائه کمک‌های اولیه پزشکی به بیماران بدحال و مصدومان
۳. برقرار ساختن ارتباط با مراکز اصلی اورژانس و پزشک مشاور
۴. ارائه گزارش پزشکی مناسب و مفید به پزشک مشاور یا مرکز پیام و کسب تکلیف
۵. بکارگیری صحیح تجهیزات موجود در آمبولانس به منظور پایش ، جابجایی ، انتقال و تثبیت وضعیت بیمار
۶. انجام اقدامات پایه نظیر گرفتن مسیر وریدی مناسب ، تجویز اکسیژن ، باز نگاه داشتن راه هوایی ، انجام پایش قلبی و نیز اقدامات احیای قلبی ریوی پایه در موارد ایست قلبی – تنفسی ، تجویز مایعات در موارد شوک
۷. تجویز صحیح داروهای موجود در آمبولانس ، انجام انتوباسیون لوله تراشه ، دادن شوک الکتریکی به بیمار و سایر اقدامات احیاء پیشرفته با کسب مجوز از پزشک مسئول یا بر اساس دستورالعمل های ابلاغ شده
۸. رانندگی وسیله نقلیه جهت رسیدن سریع به محل مأموریت و حمل بیمار به مراکز درمانی در اسرع وقت
۹. رعایت اخلاق حرفه ای و اطمینان بخشی به بیمار و همراهان
۱۰. انجام سایر مسئولیتهای محوله بر اساس دستورالعملهای سازمانی و بخشنامه های اداری

استراتژی اجرایی برنامه :

جهت نیل به اهداف آموزشی رشته فوریتهای پزشکی ، راهبردهای ذیل لازم است بکار گرفته شوند.

- تنظیم اهداف و ارائه برنامه های آموزشی منطبق بر نیازهای ملی – محلی
- تأکید بر حفظ حیات و پیشگیری از بروز معلولیت
- ارائه برنامه های آموزشی از طریق مشابه سازی در مراکز مهارتهای بالینی با استفاده از ابزار و تجهیزات مناسب آموزشی (مانکن ، مولاژ) و آمبولانس
- تأکید بر بکارگیری مهارتهای آموخته شده در محیط های واقعی (مراکز بیمارستانی و سپس در پایگاههای اورژانس)
- توجه به روشها و فنون جدید آموزش با تأکید بر روشهای حل مسئله
- طراحی برنامه آموزشی مبتنی بر نقشها و وظایف حرفه ای
- آموزش دانشجو در جهت تقویت خودآموزی و یادگیری مستمر
- طراحی برنامه بر اساس مسائل مربوط به بلایا و تغییرات احتمالی شرح وظایف در شرایط خاص.

شرایط و نحوه پذیرش دانشجو :

پذیرش دانشجو از طریق آزمون سراسری دانشگاهها به صورت نیمه متمرکز (مصاحبه ، معاینات بدنی و ...) با تأکید بر اختصاص سهمیه به مناطق محروم طبق نیاز اعلام شده از مرکز مدیریت و حوادث فوریت‌های پزشکی کشور است .